

Ed. 411. Frumvarp til laga [198. mál]
um Búnaðarbanka Íslands.

(Lagt fyrir Alþingi á 97. löggjafarþingi 1975—1976.)

I. KAFLI

Hlutverk og skipulag bankans.

1. gr.

Búnaðarbanki Íslands er sjálfstæð stofnun, sem er eign ríkisins, undir sérstakri stjórn samkvæmt lögum þessum.

2. gr.

Ríkissjóður ber ábyrgð á öllum skuldbindingum Búnaðarbanka Íslands. Til þess að taka lán erlendis, án tryggingar í sjálfs sín eignum, þarf bankinn sérstaka lagaheimild hverju sinni.

3. gr.

Meginhlutverk bankans er að styðja landbúnað og greiða jafnframt fyrir fjármálaviðskiptum annarra atvinnugreina.

4. gr.

Búnaðarbanki Íslands hefur heimili sitt og varnarþing í Reykjavík, en auk þess getur hann haft útibú, þar sem bankaráð og bankastjórn ákveða, að fengnu álití Seðlabanka Íslands og leyfi ráðherra.

II. KAFLI

Um starfsemi bankans.

5. gr.

Hlutverk sitt leysir Búnaðarbankinn af hendi með því:

- a. að taka við fé til ávöxtunar og varðveislu með hlaupareiknings- eða sparisjóðskjörum;
- b. að kaupa og selja víxla, tékka og ávisanir;
- c. að kaupa og selja verðbréf;
- d. að veita hvers konar lán önnur gegn tryggingum, sem bankinn metur gildar;
- e. að taka við geymslufé (depositum) og hafa með höndum umsjón og varðveislu eigna;
- f. að annast önnur venjuleg viðskiptabankastörf.

6. gr.

Stjórn bankans skal gæta þess, að bankinn eigi ávallt hæfilegan hluta eigna sinna í auðseldum verðbréfum, víxlum og lánunum, sem fást greidd með skömmum fyrirvara. Skal eign bankans í ríkistryggðum verðbréfum og öðrum tryggum og auðseldum verðbréfum nema að minnsta kosti 15% af innlánsfé með sparisjóðskjörum.

III. KAFLI

Um veðdeild bankans.

7. gr.

Veðdeild Búnaðarbanka Íslands starfar sem fjárhagslega sjálfstæð deild undir sömu stjórn og Búnaðarbankinn. Um hana gildir áfram III. kafli laga nr. 115 7. nóvember 1941, um Búnaðarbanka Íslands, sbr. og 26. gr. þessara laga.

IV. KAFLI

Stjórn bankans og reikningsskil.

8. gr.

Yfirstjórn bankans er í höndum ráðherra þess, er fer með landbúnaðarmál. Hann setur bankaráði og bankastjórum erindisbréf og ákveður laun bankaráðsmanna. Laun bankastjóra skulu ákveðin af bankaráði með samþykki ráðherra. Stjórn bankans er að öðru leyti í höndum þriggja manna bankastjórnar.

9. gr.

Bankaráð skipa fimm menn kosnir blutbundinni kosningu af Alþingi til fjögurra ára í senn, ásamt jafnmörgum til vara. Ráðherra skipar einn hinna kjörnu aðalmanna formann bankaráðs til fjögurra ára, en annan varaformann til jafnlangs tíma. Varamaður tekur laun í stað aðalmanns þann tíma, er hann starfar í bankaráðinu.

10. gr.

Bankastjórn Búnaðarbanka Íslands er skipuð þrem bankastjórum, sem bankaráð ræður. Skulu þeir ráðnir með 12 mánaða gagnkvæmum uppsagnarfresti. Þó getur bankaráð vikið bankastjóra frá fyrirvaralaust, án sérstakrar launagreiðslu, ef hann hefur brotið af sér í starfi. Bankaráð skal skýra bankastjóra skriflega frá ástæðum fyrir uppsögn eða frávikningu hans úr starfi.

Heimilt er bankaráði að ráða aðstoðarbankastjóra.

Ekki mega bankastjórar reka atvinnu sjálfir, ekki vera í stjórn atvinnufyrirtækja eða hafa með höndum önnur launuð störf, nema samþykki bankaráðs komi til.

11. gr.

Bankaráð skal koma saman til fundar minnst einu sinni í mánuði, og oftast ef þörf krefur að mati bankaráðs, bankastjórnar eða meirihluta bankaráðsmanna.

Bankaráðsfundir eru lögmetir ef þrír bankaráðsmenn eru á fundi. Afl atkvæða ræður úrslitum á fundum.

Bankastjórar eiga rétt á að sitja fundi bankaráðs og taka þátt í umræðum, nema rætt sé um mál, er varða bankastjórana sjálfa. Þeir skulu gefa bankaráði reglulega skýrslur um starfsemi bankans.

12. gr.

Bankaráð hefur yfirumsjón með starfsemi Búnaðarbankans. Það gerir tillögur um reglugerð bankans, sem ráðherra setur, og ákveður verkaskiptingu bankastjóra.

13. gr.

Bankaráð ræður aðalféhirði og aðalbókara og stjórnendur útibúa bankans. — Alla aðra starfsmenn ræður bankastjórnin og segir þeim upp starfi. — Bankaráð ákveður laun starfsmanna bankans.

14. gr.

Bankastjórn Búnaðarbankans hefur æðstu stjórn allrar daglegrar starfsemi bankans, eftir nánari fyrirmælum reglugerðar bankans og ákvörðun bankaráðs.

Bankastjórnin ráðstafar fé bankans og stendur fyrir rekstri hans. Henni ber að sjá um, að bankareksturinn sé í öllum greinum samkvæmt lögum þessum og reglugerð bankans.

Tveir bankastjórar skulu undirskrifa svo að skuldbindi bankann, ef gefa skal út eða framselja víxla, önnur verðbréf eða skriflegar skuldbindingar. Þó er bankaráðinu heimilt að veita tilteknum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann í þessum efnum með undirskrift sinni, ásamt einum bankastjóra, svo og að veita ákveðnum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann með undirskrift sinni, eftir reglum, sem ákveðnar skulu í reglugerð. Í reglugerð má einnig setja ákvæði um tilteknar skuldbindingar, þannig að þær undirriti tveir bankastjórar og eigi aðrir, svo að gilt sé.

15. gr.

Starfsár Búnaðarbankans er almanaksárið. Ársreikninga skal birta í Stjórnartíðindum, en auk þess skal við hver mánaðamót birta yfirlit um efnahag bankans.

— Reikningar bankans skulu endurskoðaðir af tveimur endurskoðendum, sem Alþingi kýs hluthbundinni kosningu til tveggja ára í senn. Landbúnaðarráðherra úrskurðar reikninga bankans.

16. gr.

Af tekjum hvers árs skal greiða kostnað við rekstur bankans, svo og töp vegna afskrifaðra lána, samkvæmt ákvörðun bankaráðs. Tekjuafgangi skal bankaráðið ráðstafa til varasjóðs og annarra hliðstæðra sjóða bankans, að fengnum tillögum bankastjórnar.

17. gr.

Bankaráðsmenn, bankastjórar og allir starfsmenn eru bundnir þagnarskyldu um allt það, er snertir hag viðskiptamanna bankans og þeir fá vitneskju um í starfi sínu. — Ekki mega bankastjórar né starfsmenn vera skuldskeyttir bankanum, hvorki skuldunautar né ábyrgðarmenn annarra.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

18. gr.

Bankinn er undanþeginn öllum opinberum gjöldum og sköttum hverju nafni sem nefnast, þar á meðal til ríkissjóðs og sveitarsjóða eða annarra stofnana, nema annað sé ákveðið í sérstökum lögum. — Bækur bankans, ávísanir og hvers konar skuldbindingar, sem gefnar eru út af bankanum og í nafni hans, svo og skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, arðmiðar af skuldabréfum bankans og framsöl þeirra skulu undanþegin stimpilgjaldi.

19. gr.

Glatist viðtökuskirteini, er bankinn hefur gefið út fyrir handveði eða geymslu- fé eða fyrir innláni, eða viðskiptabók fyrir sparisjóðsinnlagi eða öðrum innlögum, getur bankastjórnin stefnt til sín handhafa þessa viðtökuskirteinis eða viðskiptabókar með sex mánaða fyrirvara og birt stefnuna þrisvar sinnum samfleytt í Lög- birtingablaði, og ef enginn hefur sagt til sín, áður en fyrirvarinn er liðinn, getur hún greitt þeim manni upphæðina, sem fengið hefur viðtökuskirteinið eða viðskipta- bókina, án þess að nokkur annar, er viðtökuskirteinið eða viðskiptabókin kann að hafa verið framseld til, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum.

20. gr.

Fé ófullráða manna og almannastofnana má setja á vöxtu í bankanum.

21. gr.

Fé það, sem lagt hefur verið í bankann, ásamt vöxtum þess, er undanþegið kyrrsetningu eða lögghaldi, meðan það stendur þar.

22. gr.

Bankinn hefur rétt til að láta starfsmenn sína selja verðbréf og annað, sem hann hefur fengið að handveði, við uppboð á hverjum þeim stað, er þykir til þess fallinn, en aðvara skal hann veðsala um þetta í votta viðurvist með átta daga fyrirvara. Nú er veðsali ókunnur eða menn vita ekki um heimili hans, og skal þá bankinn stefna hlutaðeiganda með fjórtán daga fyrirvara til þess að leysa veðið með auglýsingu í Lögbirtingablaði.

23. gr.

Nú er fasteign seld á nauðungaruppboði eða við gjaldþrotaskipti, og ber þá uppboðshaldara að rannsaka, hvort eignin sé veðsett í Búnaðarbankanum, og geta

þess í uppboðsgerðinni. Ef svo reynist, skal bankanum eða útibúi því, er í hlut á, gert viðvart svo tímanlega, að hægt sé að mæta eða láta mæta við uppboðið.

24. gr.

Veðdeild bankans, Stofnlánadeild landbúnaðarins og Byggingarstofnun landbúnaðarins taka hver um sig þátt í sameiginlegum kostnaði við stjórn, rekstur og húsnæði bankans. Skipting kostnaðarins ákveður bankastjórn með samþykki ráðherra.

25. gr.

Með reglugerð fyrir bankann má setja þau ákvæði um stjórn hans og starfsemi, er nauðsynleg þykja, þótt ekki sé gert sérstaklega ráð fyrir þeim í þessum lögum, enda fari þau eigi í hág við nein ákvæði í lögnum.

26. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og falla þá jafnframt úr gildi lög nr. 115 frá 7. nóv. 1941, um Búnaðarbanka Íslands, nema III. kafli laganna um veðdeild bankans.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Þegar löggin um Seðlabanka Íslands voru sett 1961, voru löggin um Landsbanka Íslands og Útveggsbanka Íslands tekin til gagngerðrar endurskoðunar og aðlöguð þeim breyttu aðstæðum, sem urðu við tilkomu Seðlabankans og margs konar breytinga, sem orðið höfðu í þjóðfélaginu, frá þeim tíma, er löggjöf um þessa banka var sett.

Löggin um Búnaðarbanka Íslands eru frá 1941. Mörg ákvæði laganna, meira að segja heilir kaflar þeirra, eru orðnir óraunhæfir og úreltir og því mál til komið, að löggjöfin um Búnaðarbanka Íslands sé samræmd lögum hinna ríkisbankanna og sniðnir af þeir vankantar, sem á lögnum eru, t. d. vegna laga nr. 45 16. apríl 1971 um Stofnlánadeild landbúnaðarins. Þriðji kafli laganna um Veðdeild bankans, var ekki tekinn með við þessa endurskoðun, og gildir hann því áfram í óbreyttu formi. Hugmyndir hafa komið fram um að sameina Veðdeildina Stofnlánadeild landbúnaðarins, eða að gera á starfsemi hennar viðamiklar breytingar, en niðurstaða liggur ekki fyrir. Var því talið rétt að láta þennan kafla bíða, þó brýnt sé að endurskoðun á starfsemi Veðdeildarinnar færi fram eins fljótt og kostur er.

Samkvæmt 10. gr. frv. er ákveðið að bankastjórar skuli vera þrír, sem hafa verið tveir, og heimild er veitt til að ráða aðstoðarbankastjóra.

Að öðru leyti þykir frumvarp þetta ekki þurfa skýringa við.